

3.2 NARAVOVARSTVENE VSEBINE

Projekt ohranjanja alpskih pašnikov – ALPA

Uporaba planin za sezonsko pašo živali v Sloveniji vse bolj izginja, saj imajo kmetje zaradi manjšanja števila živali in opuščanja kmetovanja dovolj pašnih površin v dolinah in okolici svojih kmetij. V zadnjih letih je zato opazen trend povečevanja zaraščanja pašnih planin. Žal pa tudi planine z redno sezonsko pašo niso brez težav. Zaradi sodobnih smernic v kmetijstvu se na mnogih planinah pasejo pasme, ki so ekonomsko donosnejše in netradicionalne. Način paše na planinah sicer določa t. i. pašni red, a ta ni vedno sonaraven, zato lahko povzroča degradacijo naravovarstveno pomembnih travnišč. Na planinah je opaziti tudi trend povečevanja turizma – nekdanje pastirske kočje se obnavljajo brez upoštevanja etnoloških značilnosti območja in minimalnih okoljskih standardov.

Glavna cilja projekta sta bila dolgoročno sonaravno upravljanje planin, ki so projektna območja, ter vzpodbujanje revitalizacije tudi drugih podobnih planin.

Posamezni konkretni cilji pa so bili:

- revitalizacija pašnih planin na pilotskih varovanih območjih,
- razvoj in vzpostavitev kriterijev za trajnostno upravljanje planin na področju vzpostavitve infrastrukture za ravnanje z odpadnimi vodami, za oskrbo s pitno vodo in energijo ter za energetska učinkovitost,
- razvoj in vzpostavitev kakovostne in trajnostne turistične storitve na planinah ter spodbujanje razvoja in trženja proizvodov pašnih planin,
- priprava načrtov upravljanja, ki bodo vodili h okoljsko in ekonomsko trajnostnim planinam na pilotskih varovanih območjih,
- razvoj sistema certificiranja z namenom spodbuditi izvedbo ukrepov trajnostnega upravljanja na planinah znotraj varovanih območij,
- spodbuditi razvoj in trženje izdelkov visokogorskih pašnikov.

V projektu je sodelovalo sedem partnerjev – trije iz Slovenije ter štiri iz Avstrije. Zavod Republike Slovenije za varstvo narave je bil vodilni partner projekta, slovenska projektna partnerja pa sta bila še Triglavski narodni park in Občina Zreče.

Projekt je trajal od prvega marca 2012 do konca junija 2014 in je bil sofinanciran s sredstvi Evropske unije iz Evropskega sklada za regionalni razvoj, program Cilj 3 – Evropsko teritorialno sodelovanje, Operativni program Slovenija–Avstrija 2007–2013.

Celotni upravičeni stroški projekta so znašali 873.636,53 EUR, od tega upravičeni stroški Občine Zreče 71.100 EUR.

V okviru projekta smo med drugim izvedli tudi dve prostovoljni akciji čiščenja sečnih ostankov na revitaliziranih območjih planj na Pohorju (na Ostruščici in Mulejevem vrhu). Cilj te akcije je bil povečati obseg in izboljšati kvaliteto travnih površin, ohraniti značilno podobo pohorske krajine in izboljšati življenjske pogoje za ogrožene živali in rastline.

Kot zanimivost naj podamo še podatke o stanju očiščenih površin:

Enota Ostruščica: 29,13 ha

- Občina Mislinja: 26,55 ha
- Občina Zreče: 2,58 ha

Enota Mulejev vrh: 7,15 ha

- Občina Mislinja: 1,30 ha
- Občina Zreče: 5,85 ha

Skupno: 36,28 ha

- Občina Mislinja: 27,85 ha
- Občina Zreče: 8,43 ha

Več informacij o projektu: <http://www.projektalpa.si/>

V letu 2014 smo zaključili z vsemi potrebnimi aktivnostmi, ki so bile načrtovane v okviru projekta ALPA. Za izvedene aktivnosti ter stroške plač, ki se nanašajo na delo na projektu je Občina Zreče v letu 2013 porabila 36.664,02 EUR, kar predstavlja 99,90% načrtovanih sredstev. V letu 2014 smo iz projekta prejeli povračilo stroškov 2. poročevalskega obdobja (EU del) ter 3. in 4. poročevalskega obdobja (nacionalni in EU del) v skupnem znesku 35.318,22 EUR (prihodek je knjižen na postavki 6M). V letu 2015 bomo prejeli še izplačilo 5 končnega poročanja v višini 26.548,44 EUR.

Slika 40: Čiščenje zarasti v namen revitalizacije pašnih planin

5. tradicionalna prostovoljna akcija čiščenja sečnih ostankov na revitaliziranih območjih planj na Pohorju

Občina Zreče je v okviru projektnih aktivnosti projekta ALPA v letu 2014 organizirala že 5. tradicionalno prostovoljno naravovarstveno akcijo. Tokrat so prostovoljci čistili manjše sečne ostanke v okolici barja Ostruščica in ob začetku planinske poti, ki vodi na Lovrenška jezera. Pred hotelom Planja ob 8.30 se je zbralo 18 prostovoljcev iz Planinskega društva Zreče, Občine Mislinja, Režijskega obrata Občine Zreče, PGD Zreče, ter Uniturja. Organizator je za vse udeležence priskrbel zaščitne rokavice, hrano in pijačo.

Slika 41 in 42: Čiščenje sečnih ostankov

Sklad za ohranjanje narave Pohorja

V letu 2009 smo podpisali dogovor o sodelovanju in ustanovitvi Sklada za ohranjanje narave Pohorja. Podpisniki dogovora so bili Unior, Kovaška industrija, d. d., Zavod Republike Slovenije za varstvo narave in Občina Zreče. Prvotni dogovor je veljal od popisa v letu 2009 za obdobje 4 let. Nov dogovor je bil popisan 23. 7. 2013 in velja za nedoločen čas.

Med najvidnejše dosežke dosedanjega dela Sklada sodijo postavitve informacijskih in označevalnih tabel, ureditev informativne sobe v Hotelu Planja na Rogli, organizacija vsakoletnega poletnega raziskovalnega tabora na Rogli, fotonatečaj Narava Pohorja skozi letne čase, izdelava in trženje koledarjev in razglednic z nagrajenimi fotografijami, priprava celostne grafične podobe Sklada. Gre za sinergijo treh popolnoma različnih akterjev, ki skupaj lahko ustvarjajo odgovoren in trajnostni razvoj.

V Sklad priteka denar večinoma od prodaje smučarskih in tekaških kart ter iz vsakoletne organizacije pokala VIP CUP. Aktivnosti Sklada se bodo nadaljevale; tako je tudi v prihodnje predvideno, da del zbranih sredstev namenimo organizaciji mladinskega raziskovalnega tabora na Rogli, izvedena bo celostna ureditev Škratove učne poti, sodelovali bomo pri čiščenju pohorskih planj ter pri promociji in interpretaciji vzorčnega mokrišča barje Ostrušica in Smučarsko tekaškega centra Petre Majdič ter promociji izdelkov s Pohorja. V prihodnje je cilj Sklada tudi spodbujanje in vključevanje novih članov na območju Pohorja, občin, posameznikov in zainteresiranih za ohranjanje narave Pohorja.

Mladinski interdisciplinarni tabor Rogla

Konec meseca junija 2014 je v organizaciji Občine Zreče in Zveze za tehnično kulturo Slovenije na Rogli potekal že 4. mladinski interdisciplinarni raziskovalni tabor Rogla 2014. Tabora se je udeležilo deset mladih iz različnih koncev Slovenije. En teden so v treh skupinah raziskovali Roglo in njeno okolico. Organizirali smo ekološko-botanično skupino, geološko skupino in skupino za travniške sadovnjake. Poleg tega smo en večer organizirali tudi nočni lov na metulje, udeleženci pa so se na predzadnji dan spoznali s hoteli za žuželke. Vsak je izdelal tudi svoj lastni hotel, ki ga je po zaključku tabora odnesel domov.

Tabor je potekal ob podpori Društva ljudske tehnike Zreče, podjetja Unior, d. d., Sklada za naravo Pohorje, Zavoda za varstvo narave Republike Slovenije, OE Celje ter Zavoda za varstvo kulturne dediščine Slovenije, OE Maribor.

Vsebina tabora predstavlja izvrstno nadgradnjo vsebin iz šolskih programov, predvsem pa jih »prenese« na teren. Omenjeni tabor je zato uvrščen na seznam obveznih izbirnih vsebin, ki jih lahko izberejo srednješolci.

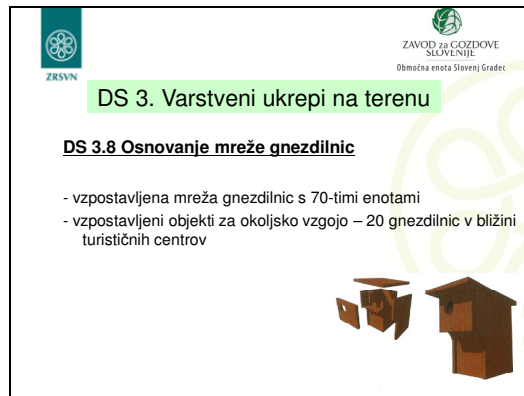
*Slika 43 in 44: Mladi raziskovalci na delu
Avtor fotografij: Srečko Štajnbaher in Arhiv ZOTKS*

Trajnostno upravljanje Pohorja – razpis Norveški sklad

Zavod za gozdove Slovenije je skupaj s projektnimi partnerji Zavodom Republike Slovenije za varstvo narave, RRA Koroška – Regionalna razvojna agencija za Koroško, d. o. o., Občino Ribnica na Pohorju, ALIANTA, projektno svetovanje, d. o. o., in Občino Zreče oblikoval projekt, imenovan SUPORT – Trajnostno upravljanje Pohorja.

V okviru projekta bi izvedli naslednje varstvene ukrepe na terenu:

- priprava izvedbenih načrtov za akcije na terenu,
- izboljšanje stanja na mokriščih,
- selektivno odstranjevanje zaraščenosti na traviščih,
- izboljšanje strukture sestojev in funkcij gozda,
- povečanje prehranske baze za spremljane vrste,
- sanacija žičnih ograj,
- določitev malopovršinskih ekocelic in habitatnega drevja,
- osnovanje mreže gnezdilnic,
- omilitev negativnega vpliva divjadi in lovske infrastrukture.

Slika 45: Primer varstvenega ukrepa na terenu v okviru projekta SUPORT

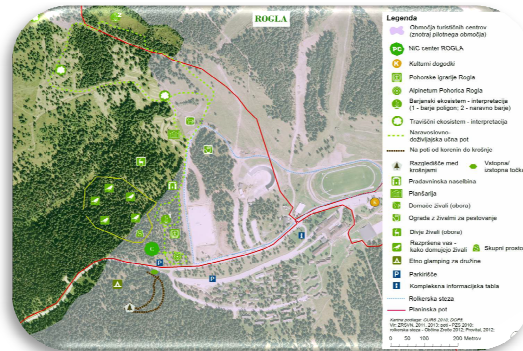
28. 2. 2014 smo projekt prijavi na javni razpis za sofinanciranje projektov Programa norveškega finančnega mehanizma 2009–2014 in Programa finančnega mehanizma EGP 2009–2014. Odločitev o uspešnosti prijave na razpisu pričakujemo v začetku leta 2015.

VIZIJA POHORJE 2030

Skupina za Pohorje si prizadeva za celovit in usklajen razvoj Pohorja na lokalni, regionalni, medregionalni in nacionalni ravni. Tako bo Pohorje lahko že v naslednjem desetletju prepoznana celovita in celoletna destinacija z jasno usmeritvijo na ciljne trge in z visoko kakovostjo življenja lokalnega prebivalstva.

Vsebina celovite destinacije Pohorje 2030 gre v korak s podobnimi evropskimi in svetovnimi smernicami. Zeleni turizem v prihodnjem desetletju naj bi temeljil na usklajenem razvoju treh parkovnih centrov (Bolfenk, Rogla in Kope) in številnih manjših območij na Pohorju, ki bodo družno sooblikovala doživetja za občudovalce narave in kulturne dediščine Pohorja, pohodnike, kolesarje, raziskovalce, otroke in mladino na raziskovalnih in doživljajskih taborih in delavnicah, družine z otroki in pare. Doživetja bodo omogočili med seboj prepleteni programi, kot npr. enotno urejene rekreacijske (pohodniške, kolesarske ipd.) in doživljajske poti z naravoslovno (mreža vrtov narave, mreža naravnih vrednot) in etnološko vsebino (mreža muzejev na prostem – glažute, kovačije, žage idr., mreža enot kulturne dediščine (izpostavljena sakralna dediščina), mreža muzejev in razstavišč idr.), pa tudi mreži doživljajskih eko ter glamping kampov, ki bodo obujali bodisi etnološko dediščino območja, prepoznavanje življenja gozdnih živali na Pohorju ali futurističnega bivanja v naravi z naravo (razpršeni hotel na drevesih, bivanje v skorjankah na sofisticiran način, v vagonih gozdne železnice, v kamnoseških barakah ipd.). Ob tem je izjemnega

pomena mreža ekokmetij na Pohorju, ena izmed horizontalnih mrež, v katerih bo potekalo komuniciranje, sodelovanje in specializacija istovrstnih ponudnikov za dvig njihove konkurenčnosti, ki bo omogočila pridelavo kritične mase pridelkov in izdelkov s kmetij pod skupno blagovno znamko S Pohorja. Tako bodo ekokmetije zadostile potrebam turističnih podjetij in zagotovile samooskrbnost Pohorja in njegovo prepoznavnost po pohorski bunki, mlečnih izdelkih, zeliščih ipd., ki jih bodo obiskovalci zaužili na Pohorju in odnesli domov kot spomin na edinstvena doživetja.

Slika 46: Vizija Pohorje 2030

*(povzeto iz: Strokovne podlage za vzpostavitev informacijskega centra Rogla na Pohorju, Zavod RS za varstvo narave, avgust 2012)

Projekt mreža postajališč za avtodome

Občina Zreče je pristopila k projektu vzpostavitve mreže postajališč za avtodome po Sloveniji, katerega nosilec je Občina Mirna. Z vzpostavitvijo mreže postajališč za avtodome po Sloveniji želijo partnerji pod enotno tržno znamko tako doma kot v tujini promovirati Slovenijo, predvsem pa lokalno turistično ponudbo skozi oči popotnika z avtodomom. V okviru projekta bo v prihodnjih treh letih v vsaj 50 slovenskih občinah vsaj eno standardizirano postajališče za avtodome z informacijsko tablo z namigi za izlet. Prva standardizirana postajališča za avtodome bodo vključena v mrežo že do konca letošnjega leta.

V prihodnjem letu bo na projektu opravljena analiza stanja, ki bo dala odgovore na vprašanja, povezana z mikrolokacijami posameznih postajališč v občinah.

Predvidevano je, da bo na podlagi analize pridobljenih pet skupin mikrolokacij:

- a) treba je še spremeniti OPN/OPPN;
- b) prostorski akti omogočajo gradnjo PzA (investitor zasebnik);
- c) prostorski akti omogočajo gradnjo PzA (investitor občina);
- č) postajališče je, a še ne ustreza povsem smernicam;
- d) postajališče ustreza smernicam.

Za izbrano mikrolokacijo bo skupaj z investorjem pripravljen finančni in časovni načrt ureditve.

Po narejeni analizi stanja bo znana tudi ocena vrednosti projekta. Iščejo se možnosti sofinanciranja, ki bi omogočil sofinanciranje projekta v celoti.

Prav tako bo treba lokalno turistično ponudbo v bližini mikrolokacije pogledati skozi oči popotnika z avtodomom, saj mu želimo na enem mestu (splet, informacijska tabla, brošura ...) pripraviti celovit paket, ki ne zajema le prenočevanja, ampak tudi namige za izlet in ostale informacije, ki so ob postanku v tujem kraju dobrodošle.